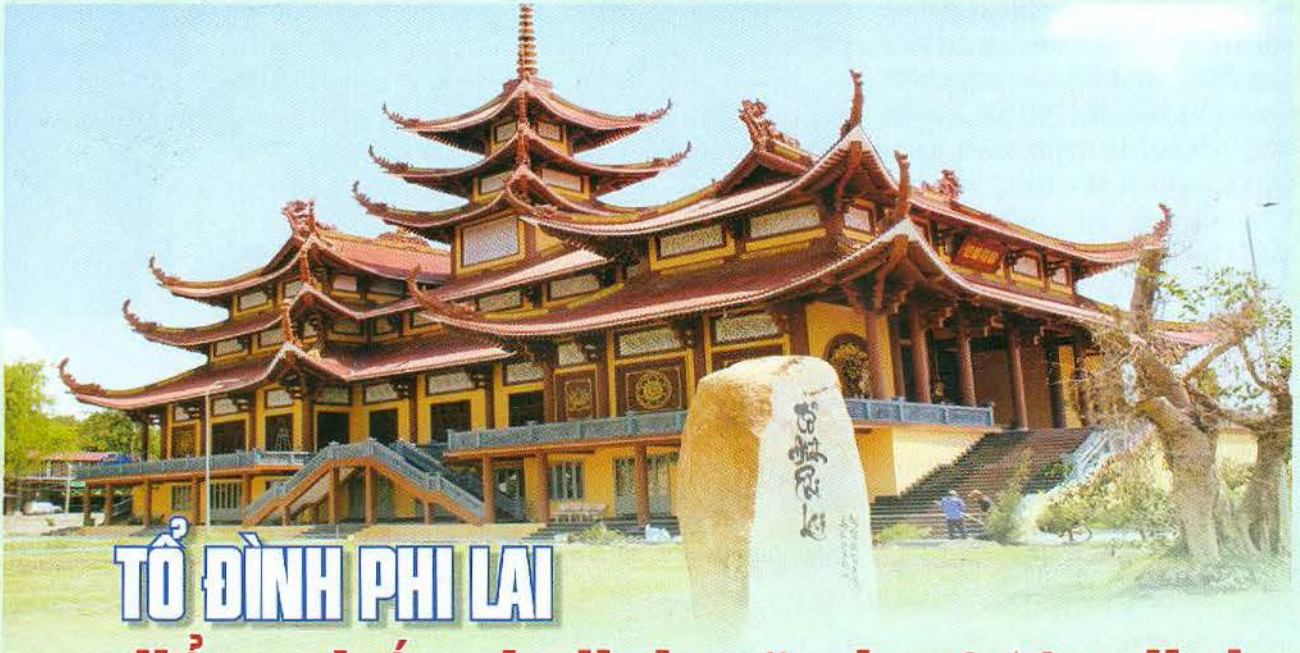

TỔ ĐÌNH PHI LAI

điểm nhấn du lịch văn hoá tâm linh

HOÀI THANH

Hòa thượng Thích Chí Thiện (1861-1933), còn được giới tăng sĩ tôn xưng là Tổ Phi Lai, là một nhân vật tiêu biểu cho thế hệ danh Tăng ở miền Tây Nam Bộ nửa đầu thập kỷ XX. Có thể nói rằng tổ sư đã có những đóng góp to lớn trong phong trào chấn hưng Phật giáo (1931-1950), góp phần không nhỏ cho sự nghiệp phát triển Phật giáo Việt Nam. Cùng với lòng từ bi và xả thân vì chúng sinh nên sau khi tổ sư viên tịch, hàng năm đến ngày húy kỵ (15/2), Tổ đình Phi Lai trở thành nơi thu hút đông đảo giới tăng ni, Phật tử và du khách gần xa về tham dự, lễ bái.

Lược sử Tổ Phi Lai Nguyễn Văn Hiến

Tổ Phi Lai thế danh Nguyễn Văn Hiến, húy Như Hiến, hiệu Chí Thiện, quê quán xã Diêm Sơn, huyện Duy Xuyên, tỉnh Quảng Nam. Ông nội ngày là Hộ Quốc Công Nguyễn Công Thành, triều vua Tự Đức. Thân phụ làm đến chức Tổng trấn Quảng Nam. Năm 1878, khi ngày 18 tuổi, sắc chỉ triều đình bổ nhiệm làm quan Hậu bổ hạt Khánh Hòa. Vì liên lụy đến phong trào Văn Thân Cần Vương, ngày lánh nạn vào Nam sinh sống.

Năm Tân Tỵ (1881), ngày tổ ngộ lý vô thường, đến xin quy y xuất gia với Tổ Minh Khiêm - Hoàng Ân, trụ trì chùa Giác Viên, Giác Lâm (Gia Định), được Tổ ban pháp húy Như Hiến, hiệu Chí Thiện, nối pháp dòng Lâm Tế Gia Phổ đời thứ 39. Sau khi xuất gia học đạo, ngày phát tâm làm công quả xe đất cho chùa ba năm. Sau đó, ngày phát nguyện nhập thất 3 năm. Sau khi ra thất, ngày cùng Bốn sư khởi công xây dựng chùa Giác Sơn (Quận 11, Chợ Lớn). Khi công trình hoàn thành, Hòa thượng được Bốn sư công cử giữ chức trụ trì.

Năm Kỷ Tỵ (1899), Bốn sư viên tịch, Tổ Phi Lai Chí Thiện phải đảm nhiệm trụ trì chùa Giác Viên một thời gian. Năm Giáp Thìn (1904), một trận lụt khủng khiếp tàn phá miền Tây, nặng nhất là tỉnh Gò Công, Tổ Phi Lai Chí Thiện đã tích cực công tác cứu tế, từ thiện xã hội trong cơn nguy biến: Cứu vớt trên 500 người, mai táng xác nạn nhân trên 500 người và sau đó tổ chức Đại lễ cầu siêu 3 ngày cho những nạn nhân xấu số do thiên tai gây ra.

Rằm tháng 12 năm Giáp Thìn, ngày trở về quê lo tang chay cho thân mẫu, đến măn chung thất ngày mới trở lại chùa. Khi sắp xếp lại công việc chùa xong, ngày từ già huynh đệ và đến Núi Sam (Châu Đốc) tịnh tu. Khi sang đến kinh Vĩnh Tế, ngày được ông Năm Thanh đưa lên chùa Phi Lai lễ Phật, rồi đi thẳng vào núi tịnh tu.

Sau khi đưa Tổ Phi Lai Chí Thiện lên chùa lễ Phật xong, ông Năm Thanh mời họp các hương chức và Phật tử địa phương để hiến cúng chùa Phi Lai và cung thỉnh Tổ Phi Lai Chí Thiện về trụ trì lo Phật sự. Tổ Phi Lai Chí Thiện đã hứa khả về trụ trì chùa

Phi Lai và phát triển ngôi Tam bảo khang trang theo tâm nguyện - từ năm 1905 cho đến ngày về cõi Phật năm 1933.

Năm Đinh Mùi (1907), một tai nạn bệnh dịch trầm trọng hoành hành trong vùng, Tổ Phi Lai Chí Thiện đã lập đàn Dược Sư và cùng dân chúng cầu nguyện trong suốt 49 ngày. Tổ Phi Lai Chí Thiện đã tận tâm cứu chữa dân chúng qua cơn đại nạn, từ đó, ngày tạo được ảnh hưởng và ân đức khắp vùng cũng như một số tỉnh lân cận của nước bạn, nên được sai cả chùa Tà Lạp Cambodge tặng Phật vàng để tôn thờ.

Năm Đinh Mão (1927), ngày chứng minh lễ khai giảng Trường Sơ học Phật pháp đầu tiên của Ni giới tại chùa Giác Hoa (Bạc Liêu) và truyền trao giới pháp cho Ni chúng nhân mùa An cư kiết hạ.

Tôn tượng Bồ Tát Quan Thế Âm.

Ảnh: N.T

Năm Kỷ Tỵ (1929), ngày đã thân lâm chứng minh Đại giới đàn tại chùa Trùng Khánh (Phan Rang), do Hòa thượng Chơn Niệm làm Trưởng ban Kiến Đàn. Trong phong trào chấn hưng Phật giáo Việt Nam do Tổ Khánh Hòa đề xướng, năm Nhâm Thân (1931), khi Hội Nam Kỳ Nghiên cứu Phật học được thành lập, do Hòa thượng Khánh Hòa làm Hội trưởng, trụ sở đặt tại chùa Linh Sơn (Sài Gòn), Tổ Phi Lai Chí Thiện là một thành viên Chứng minh Đạo sư của Hội và ngày đã nỗ lực vận động tài chánh ủng hộ 100 đồng tiền Đông Dương cho các hoạt động Phật sự trọng đại của Hội, công việc này được Tổ Phi Lai Chí Thiện tiếp tục cho đến ngày về cõi Phật.

Năm 1932, ngày làm Đường đầu Hòa thượng Đại giới đàn chùa Tam Bảo (Hà Tiên). Trong thời gian hơn 60 năm thi hành Phật sự, Tổ Phi Lai Chí Thiện đã Quy y Tam bảo cho hàng trăm Phật tử hữu duyên, và hơn 20 Tăng Ni xuất gia, trở thành pháp khí cho Đạo pháp, góp phần phát triển Phật giáo Việt Nam qua các thời kỳ, làm cho Tổ ấn quang huy, chúng sanh lợi lạc, tốt đời đẹp đạo.

Năm Quý Dậu (1933), ngày thọ bệnh và trước khi viên tịch ngày chấp tay niệm lớn: "Nhất niệm viên quang tội tánh không, đẳng đồng pháp giới

hàm thanh tịnh". Niệm xong Ngày an nhiên viên tịch vào ngày 15/2 Quý Dậu, trụ thế 73 năm và 52 mùa an cư kiết hạ.

Nhục thân Tổ Phi Lai Chí Thiện được nhập tháp trong khuôn viên chùa Phi Lai (xã Núi Voi, huyện Tịnh Biên, tỉnh An Giang).

Bảo tồn di tích cần kết nối với du lịch tâm linh

Tổ đình Phi Lai do dân làng Tú Tế - Dơi Bà Khết thành lập năm 1786 dưới chân một ngọn núi nhỏ có tên Kỳ Hương. Đầu thế kỷ XX - năm 1900, trên bước đường du hóa, Tổ sư Như Hiển - Chí Thiện đã trụ tích tại đây, kiến lập đạo tràng hoàng dương Phật pháp. Vì vậy, Tổ đình Phi Lai được coi là một trong những điểm nhấn của phong trào chấn hưng Phật giáo Việt Nam do Tổ Lê Khánh Hòa khởi xướng.

Năm 1945, do yếu tố thời cuộc nên chùa Phi Lai bị thiêu hủy hoàn toàn; năm 1947 trước sự hoang tàn đổ nát của tổ đình, chư tôn đức trong môn phong do Hòa thượng Thích Thiện Tông, Hòa thượng Thích Thiện Tường và Ni sư Diệu Kim đứng ra vận động xây dựng lại trên nền chùa cũ nhưng về quy mô khiêm tốn hơn nhiều.

Qua hơn tám thập niên, chùa xuống cấp trầm trọng. Năm 2018, Ban Kiến thiết tổ đình được thành lập và tiến hành đặt đá đại trùng tu chùa tổ nhân ngày húy nhật lần thứ 85 của Tổ sư.

Sau 2 năm đại trùng tu, đến nay tổ đình đã hoàn thiện gồm các hạng mục: chánh điện, Tây lang, Đông lang và khu hậu tổ, khu lưu niệm thờ tự, cổng tam quan, tôn tượng Bồ-tát Quan Thế Âm cao 21m bằng đá khối.

Khu Chánh điện:

Quy mô 01 trệt + 01 Lầu + 06 mái Cổ Lầu. Chiều dài 58.8 m x chiều ngang 33.4m. Diện tích tầng trệt: 1.963m². Tổng diện tích sử dụng 2 tầng: 3.927m². Tổng chiều cao công trình là: 36,5m (gồm kim tháp bằng đồng 8m). Tầng trệt thiết kế khu Trai đường và phòng nghỉ của chư Tăng.

+ Tầng 2 thiết kế khu thờ tự, bao gồm: 03 gian Tiền điện, Chánh điện, Hậu Điện (khu thờ Tổ) liên kết 03 gian mái: Gian tiền điện có 02 mái cổ lầu; gian giữa là chánh điện có 05 mái cổ lầu kết hợp thành kim tháp bằng đồng nặng 03 tấn cao 8m, liên kết gian sau là khu thờ Tổ có 03 mái theo kiến trúc Chùa Việt Nam.

Khu Lưu niệm: là khu lưu các tượng Phật từ thời Tổ Phi Lai - Chí Thiện cho tới nay. Quy mô 1 Trệt + Mái ngói. Chiều dài 15.4 m x chiều ngang 11.4 m. Tổng diện tích sử dụng 175.5m². Tổng chiều cao công trình là: 11,5m.

Khu lưu các tượng Phật từ thời Tổ Phi cho đến nay. Ảnh: N.T

Đặc biệt, bảo tháp an trí nhục thân của Tổ sư Như Hiền - Chí Thiện trong tổ đình vẫn được giữ nguyên hiện trạng.

Ngoài lễ hội chính "ngày 15/2 hàng năm là ngày lễ húy kỵ của Tổ sư Như Hiền", Tổ đình còn có các lễ hội lớn theo Phật giáo vào các ngày rằm tháng 3 và tháng 7. Trong các ngày này, Tổ đình Phi Lai thu hút rất đông các phật tử gần xa, cũng như các tín đồ ở trong và ngoài tỉnh về hành hương lễ bái. Với lợi thế nằm trong dãy Thất Sơn, An Giang là một trong những địa hạt trong các chương trình du lịch Đồng bằng sông Cửu Long, là địa điểm du lịch hành hương của rất nhiều du khách. Khách đến An Giang chủ yếu là khách hành hương kết hợp tham quan du lịch: Lễ hội Vía Bà Chúa Xứ Núi Sam, lễ giỗ đức Phật Thầy Tây An - Đoàn Minh Huyền, Khu du lịch Đồi Túc Dup, Nhà Mồ Ba Chúc, Khu du lịch sinh thái Rừng trà Trà Sư... Tổ đình Phi Lai sẽ là điểm đến hấp dẫn, là điểm hẹn tâm linh của người dân Việt Nam ở mọi miền tổ quốc. Bởi lẽ, du khách

thường đến các địa điểm du lịch tâm linh như: Đền, chùa, đình, đài, lăng tẩm, tòa thánh, khu thờ tự, tưởng niệm và những vùng đất linh thiêng, kết hợp tiến hành các hoạt động tham quan, tìm hiểu văn hóa lịch sử, triết giáo, cầu nguyện, cúng tế, chiêm bái, tri ân, báo hiếu, thiện, tham gia lễ hội... Nhằm mang lại những cảm nhận, giá trị trải nghiệm và giải thoát trong tâm hồn của con người, cân bằng và củng cố đức tin, hướng tới những giá trị chân, thiện, mỹ và góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống.

Có thể thấy, sự đa dạng, phong phú và đặc sắc của các công trình tâm linh cùng với các lễ hội gắn với di tích là thế mạnh rất lớn để có thể khai thác các tour du lịch tâm linh ở An Giang. Trong chuỗi du lịch tâm linh này, Tổ đình Phi Lai cũng là một điểm du lịch độc đáo về kiến trúc, văn hóa và nghệ thuật không thể bỏ qua. Với những đặc trưng về địa lý, cảnh quan, do đó việc xây dựng các chuỗi du lịch tâm linh gắn với di tích Tổ đình Phi Lai sẽ là rất cần thiết./.

H.T

✎ **TRINH BÙU HOÀI**

Lễ hội dân gian

*Đất nước nghìn năm văn hiến
Chín ngàn lễ hội hằng năm*

*Làng nghèo làm lễ hội nhỏ
Đền lớn lễ hội rình rang
Cấp quốc gia thì hoành tráng
Lu mờ đặc tính dân gian*

*Văn minh lễ hội xuống cấp
Mê tín tệ nạn nảy sinh
Nhiều nơi trở thành bát nháo
Đạp nhau cướp ấn sân đình*

*Xưa kia cũng nhiều lễ hội
Dân dã cùng người vui chơi
Nhiều màu sắc đậm phong cách
Mỗi nơi một ý nghĩa đời*

*Cuộc sống tinh thần bay bổng
Bởi nhờ lễ hội thăng hoa
Có đâu những trò mạnh động
Thánh thần cũng vội bay xa...*